

gedurig voor. En dan moet er wel op gelet, dat het schrift aan den wand niet alleen zegt, dat Belsasar's jaren geteld zijn, die door Gods beschikking vaststaan, maar ook ten andere, dat de telling van die jaren nu ten einde loopt, *zeijl ze volend zijn*. En zoo nu is het ook met de twee volgende woorden. *Tekel* is een woord dat in het Hebreuwsch zich van tweeërlei wortel laat afleiden, zonder dat er verschil in de schrijfwijze is. Ge kunt dat *Tekel* nemen als afvloeiend van *Takal*, dat wegens beteekent, maar ge kunt het ook nemen als afgeleid van *Kakal*, en dat beduidt niet wegens, maar *licht zijn*. Met het oog op die spelling in de schrijfwijze van het woord zegt nu Daniel, dat de betekenis er van voor Belsasar is, dat hij voorreest nu *gewogen* is door het Goddelijk onderzoek in zijn conscientie, maar ook ten andere, dat nu zijn gewicht te kort schoot. «Gij zijt, zooals vers 27 het uitsprekt, in weegschalen gewogen, maar te licht bevonden». Eigenlijk zou dus ook hier moeten gestaan hebben: *Tekel, Tekel* hetzelfde woord tweemaal, doch naar Oostersch taalrecht behoefde dit niet. Dit dubbele toch was reeds in het *Ment, Ment* aangeduid. Hier was daarentegen geen herhaling noodig. Die tweeërlei zin lag er vanzelf in. En niet anders is het met het derde woord *Pharim*. Dit *Pharim* komt van een stem *Peres*, en beteekent: *geleed*, d.w.z. uw Babylonisch rijkneemt een einde, en in de tweede plaats, dit einde zal aan het Babylonische rijk worden toegebracht door de *Perser*, aan wier naam van zelf het woord *Peres* herinnerde.

Zoo had God zelf dit oordeel over Belsasar en zijn Rijk op den wand van zijn Paleis geschreven, en zoo had diezelfde God ook zijn woord door Daniel doen uitspreken. Tegenover den tegenden hoo, waarmee Belsasar het had aangedurd, om den God van Israël voor zijn Rijksgrootten tot een bespottig te maken, zonder iets van het fijne gevoel, waarmee Nebucadnezar nog altoos het heilige van Israël ontzag en geëerd had, en wel zoo, dat zelfs alle berouw bij dezen overmoedigen aarander van Gods eere was uitgesloten, moest er een niets sparend, *moest* er een onmiddellijk oordeel volgen, en het was deze tegenzet, als we ons zoo mogen uitdrukken, die in dit schrift op den muur was aangekondigd, en die vlak daarop aan Evil-Merodach persoonlijk, en niet lang daarna door Darius den Meder en Cyrus den Pers aan heel het Babylonische rijk vervuld is. Zoo gevoelt men hier reeds, hoe we te doen hebben met een gestadig voortgaand proces. Wat den toestand beheerscht, is de volstrekte antithese tusschen de onheilge wereldmacht, gelijk het Paganisme, d.z. de heidensche grootmachten die een wereldrijk wilden opbouwen, en die geheel andere *heilige* wereldmacht, gelijk die door God alleen gebouwd werd en nog wordt, in Abraham's roeping, in Christus geboorte te Bethlehem, en straks in de wederkomst van Christus op de wolken. Dit proces nu schrijft en zwenkt tot al scherper antithese voort. Eerst is het in Nebucadnezar een nog voor berouw en inkeer vatbare Godloochenaar. Bij Nebucadnezar kan de Openbaring zich nog keer op keer aansluiten aan wat ten slotte in zijn conscientie om redding roept. Maar in Belsasar zijn zoon is de antithese reeds tot kwetsenden spot en groven hoon ontard. Vandaar over Belsasar of Evil-Merodach, al naar ge hem noemen wilt, een niets meer sparend oordeel, aanstonds uitlopend op zijn vermoording en op den ondergang van zijn Rijk.

Dr. A. K.

„Laat ons hem slaan met de tong”.

Toen zeiden zij: Komt aan, laat ons gedachten tegen Jeremia denken; want de wet zal niet vergaan van den priester, noch de raai van den wijze, noch het woord van den profet. Komt aan, en laat ons hem slaan met de tong, en laat ons niet luisteren naar eenige zijner woorden. Jeremia 18: 18.

II.

Bij of en aanbidding: gewagen wij veelal van onzen mond of van onze keel; in de Psalmen Israëls daarentegen is het telkens *wees de tong*, die God verheerlijkt.

Zoo heet 't in 't slot van Psalm 71: «Mijne lippen zullen juichen wanneer ik U zal psalmzingen, en mijne ziel die Gij verlost hebt. Ook zal mijn tong Uwe gerechtigheid den ganschen dag uitspreken.» In Psalm 51 zijn 't de mond, de lippen en de tong die roemen zullen. Zoo toch heet 't daar: «Heere, open mijne lippen, zoo zal mijn mond Uwe lof verkondigen», maar voorop gaat de betuiging: «Zoo zal mijn tong Uwe gerechtigheid vrolijk roemen». Niet anders is 't in Psalm 35: 28, waar David 't uitdrukt: «Zoo zal mijn tong vermelden Uwe gerechtigheid en Uwe lof den ganschen dag.» Evenzoo in Psalm 66: 16: «Komt, hoort toe, zij allen die God vreest. Ik riep tot Hem met mijnen mond, en Hij werd verhoord onder mijn tong.» En nogwaals in Psalm 126: 2, waar we het juichen beluisteren: «Toen werd onsemond vervuld met lachen, en *onze tong* met gejuich. Toen zeide men onder de Heidenen: De Heere heeft groote dingen aan hen gedaan.»

Nu kunnen ook wij vanzelf gelijke uitdrukkingen bezigen, en uit 't psalmzingen ging 't spreken van de tong bij lofsberijfing, vaak ook bij ons door; maar anders zingen we met onze keel, met onze lippen, of in 't geheel met onzen mond, en komt 't bij ons niet op, zoo bijzonderlijke van de tong melding te maken. Daar zulks nu bij Israël ongedwongen en vanzelf bij hun jubel in hun lofszang opkwam, ziet men hoe veel sterker de Israëliet er op was aangelegd, om met geheel het samenstel van zijn hooger staande leden zich tot zijn God op te lieven. Men voelt zoo, hoe bij den Israëliet heel zijn persoon, niet enkel inwendig — dus wat de ziel aangaat — maar ook in 't uitwendige, meetijde

en mee zich bewoog bij het loven en aanbidden van Jehova. Het ging bij den Israëliet niet maar in stille ruste toe, als hij zijn God verheerlijkte, maar heel zijn persoon maakte er bij in beweging. Het was een jubelen van ziel en lichaam beide, als hij in hooge verrukking Jehova zijn aanbidding mocht toezingen.

Niet maar een deel van zijn wezen, *heel* zijn wezen moest zijn God toezingen, en het was daarom, dat niet alleen de mond en de lippen die meer uitwendig waren, maar ook *de tong* als het ware de aandacht tot zich trok. De tong is bij onze spraakorganen hetgeen en inwendig is en zich beweegt, en juist door deze beide tot uiting te brengen, treedt daarom de tong zoo telkens op den voorgrond.

Dit vermogen nu om met heel ons wezen in lof en aanbidding te kunnen naar buiten treden, is niet iets dat we onsterven hebben eigen gemaakt, maar dat door God zelf, opdat we Hem verheerlijken zouden, in ons gelegd is. 't Vogelenheer ondersijft ons hierin.

Als de nachtegaal of de leeuwriek zingt, gevoelen we aanstonds, hoe hierin iets God-verheerlijkends ligt, en we kunnen 't deze zangers onder het vogelenheer benijden, dat hun zulk een gave van prachtzang gegeven is. Maar wie zal nu zeggen, dat de nachtegaal zelf zich aan 't zingen gezet heeft, en de spreuk niet, omdat de nachtegaal meer dan de spreuk God vreest. Als in den vroegen morgen de leeuwriek omhoog stijgt, en zijn morgenzang zoo bezielend doet weergalmen, wie denkt er dan aan, hierin een Godsvrucht te eeren, die aan den leeuwriek eigen zou zijn en die de zwaluw, toch ook zulk een keurvogel, zou missen.

De leeuwriek en de nachtegaal zingen beide, omdat God zelf hun den zang in de borst indreef bij hun schepping, en zoo andere vogelen, gelijk kraai of raaf, de gave van al zulk heerlijk geluidgeven missen, en veelster door hun krasen met de keel u afstoeten, dan ligt dit niet aan dit dier, alsof de eene vogel vroem en de andere vogelsoort goddeloos zou zijn, neen, dan 't is God zelf, die den zang tot zijn lof onder het vogelenheer verdeeld heeft, hem aan den eenen gaf en aan den anderen onthield.

Gaat ge nu van het vogelenheer op de menschenwereld over, dan is ook hier zeker creatuurlijk onderscheid. Aan den één is een heerlijke zangstem verleend, en de ander mist dat voorrecht somtijds geheel. Maar over het geheel genomen, is toch aan alle menschenkinderen de gave om mee te zingen, verleend. Naar Scheppingsraad moet de lofszang voor den Almachtige uit heel het lof van Zijn menschenkinderen voor Hem opstijgen.

Waar dan ook elken morgen en elken avond, uit alle oord, in grooter of uit kleiner kring, het lied der aanbidding Gods wordt opgedragen, geschiedt er niet iets, dat wij menschen hebben uitgedacht, en dat door ons zelf verzonnen zou zijn, maar dan grijpt niet anders plaats, dan 't geen God zelf gewild heeft, en wel iets waarvoor Hijzelf als Schepper de instrumenteering in den mensch gelegd heeft. En zulks met tweeërlei doel. Eenerzijds, omdat onze lofszang en jubel voor God onze stemming heilig bezielen kan, maar ook ten andere omdat 't God belieft heeft en in den zang van enkele vogels, maar veelmeer toch uit zijn menschenkind zich, het lied des lofs en 't Amen der gebeden te doen toekomen.

Lof en aanbidding zijn er volstrekt niet enkel om ons heilig te stemmen, maar wel waarlijk ook, omdat 't God behaagt daarin lust te hebben, en daaraan een welgevallen te nemen.

Ons is de tong daarom wel met de dieren gemeen, maar toch heel anders dan aan de dieren gegeven. Voor verreweg de meeste dieren is de tong niet anders dan een middel om het voedsel tot zich te nemen, of ook om hun jongen een blijk van teederheid te geven, en het zijn slechts zeer enkele dieren, die gezegd kunnen worden met hun tong en mond iets schoons te kunnen uiten. Het is zoo wonder, hoe de bond zijn trouw in zijn geluid uit, en hoe het blaten van het lam u verteedert. In al den samenhang van de geluiden, die de dierenwereld in allerlei schakering voortbrengt, schuilt een wereld van wonderen, die veel rijker schittert dan verreweg de meesten onder zich dit indenken. Maar toch is de zang, waarvan we zelf voelen, dat er iets Godverheerlijkends in ligt, bij de dieren niet dan zeer hooge uitzondering. En bij vergelijkelijk voelt zij aanstonds, hoe eerst bij den mensch de van God gegeven bestemming uitkomt, dat onze geluidsorganen een eigen dienst zouden verrichten in den jubelenden zang, die onzen God verheerlijkt.

Voor *silenti* gebruik heeft het kind des menschen de tong ontvangen. De tong werkt mede in den ademtocht, in onze voeding, in onze gewaarwording, in ons spel, en in zooveel meer, maar toch bereikt onze tong 't hoogste van haar bestemming eerst dan, als ze zich leent om met keel en lippen saam, ja zelfs met onzen geheelen mond, even als die Engelen daarboven oren jubel van lof en aanbidding Gode te doen toekomen.

En nu is dit het zoo pijnlijke, dat terwijl God de Heere ons deze prachtige bewerkte tong van tong, mond en lippen gemaakt heeft, om de hoogste uiting des menschen tot Zijn lof en aanbidding te bekwamen, er helaas op de tien, men mag wel zeggen, zoo telkens zes worden gevonden die des morgens opstaan, en des avonds zich weder te ruste leggen, zonder dat de tong die God hun tot Zijn eere schonk, ook maar één toon hulp uitbrengen, die in lof en aanbidding voor onzen God uitging.

Dr. A. K.

Amsterdam, 1° Dec. 1916.

Feller, dan in de beide voorgaande winters woedt ditmaal de strijd op de slagvelden van Europa voort. Van een positie-oorlog, waarbij nu en dan slechts een kleine aanval geschiedt, om den tegenstander niet te laten indommelen in zijn velderschaarste loopgraven, is thans geen sprake. Er wordt, behalve aan de grenzen van Rusland, dat na zijn krachtig offensief in Gallicie thans vrijwel tot uitputting schijnt gekomen en niet eens in staat bleek het benarde Rumeneë bijtijds ter hulp te smellen, op alle punten meemens gevochten. Al hebben de Novemberregens de loopgraven in het laaggelegen Sommegebied in slijkpoelen veranderd, de Fransche en Engelsche legers gaan onvermoeid voort met hun pogen om door den ijzeren ringmuur, door Duitschland in het vijandelijk gebied opgetrokken, heen te breken. En al heeft de sneeuw de bergen bedekt, Hindenburg's troepen trokken zegeroerd over de Karpathen de vlakke van Wallachije binnen, het Italiaansche leger geeft den kamp op het Karstplateau niet

op en het Ententeleger in Macedonie, na Monastir veroverd te hebben, poogt de Bulgaren van de omliggende hoogten te verdrijven om in Servie binnen te dringen.

En niet alleen dat zoo, trots de belemmeringen van den winter, het krijgsbedrijf op de slagvelden met onverwachte woede wordt voortgezet, maar ook de volkeren achter het front spannen zich tot het uiterste in om voor den veldtocht van het volgende jaar een macht te kunnen ontwikkelen als nog nooit te voren. Duitschland voert den economischen dienstplicht in en stelt daarmee heel het volksleven in dienst van den oorlog. In Engeland wil men tot den laatste beschikbare man naar het front zenden, om door troepenmeerderheid de overwinning op den tegenstander te behalen. En in Frankrijk werkt men met koortsachtigen ijver in de munitiefabrieken, om wat men aan manschappen te kort komt, door oorlogsmateriaal te vergoeden. Het is, alsof de oorlogvoerende natie voelen, dat het zoo niet langer voortduren kan. Het sociale leven wordt geheel ontwricht. Handel en nijverheid staan stil. De schuldenlast is al zoo hoog, dat niemand weet, hoe na den oorlog die last zal te dragen zijn. De nood aan levensmiddelen en brandstoffen doet zich al nijpend gevoelen. En de offers aan menschenlevens zijn zoo reusachtig groot, dat langer voortzetten van den oorlog op een vernietiging der volkskracht zou uitloopen. In stee echter van tot een eervolven vrede te komen, die thans zeer wel te verkrijgen ware, wil men nog eens in het komende jaar alle kracht in het werk te stellen om tot een beslissenden slag te komen, waardoor men de macht van den vijand te vernietigen hoopt, om hem dan een vrede te dicteeren, waarbij alle winstalleen ten eigen bate komt. Of bij die komende worsteling ook ons land gespaard zal worden, is een vraag, die wel ernstige zorg mag baren. Er zijn tekenen, die er op wijzen, dat het gevaar voor ons volk er toe dan afneemt. En dat de groote Mogendheden, wanneer haar eigen belang dat medebrengt, geen vrijheid of zelfstandigheid van de kleine volken ontzien, heeft het voorbeeld van België en Griekenland maar al te droef geleerd.

Maar meer nog dan die bezorgdheid voor ons eigen vaderland, stemt de gruwel van dezen oorlog, waarbij Christen-natiën elkan-der uitmoorden, het hart tot steeds dieper droefheid. Indien er nog een hooger motief rechterdezen wereldoorlog school, dan zouden de ontzettende offers aan goed en bloed niet te vergeefs gebracht zijn. Maar ieder weet, dat het niet zoo is. Trots de schelklinkende leuzen van het opkomen voor gerechtigheid en vrijheid, voor het lot der kleine natie, voor het heilig houden van verdragen en het verbieden van het volkenrecht, gaat de strijd om niets anders dan om de vraag, wie de hegemonie in Europa uitoefenen zal. Dat is de zondige hartstocht, die de volkeren tot dezen oorlog gedreven heeft en die tot het bitter einde hen volhouden doet. Wat baat het, of in Duitschland, in Frankrijk, in Engeland en in Italië al enkele stemmen opgaan, die op staking van den oorlog aandringen, omdat het volk den te awaren last schier niet meer dragen kan, zoolang een oorlogszuchtige pers door ophitsende taal den volksgeest vergiftigt en regeringspersonen het land afreizen om tot voortzetting van den oorlog het volk aan te zetten?

Zoo naderen we onder de donkerste vooruitzichten ons Kerstfeest, dat opnieuw den Engelenzang uit Efrata's velden, het Eere zij God in den hooge, vrede op aarde, in den menschen en welbehagen, over de aarde zal doen klinken. En al weten we, dat dit alles in hoog geestelijken zin is bedoeld en het kindeke van Bethlehem die eere aan God heeft toegebracht, dien vrede in de harten heeft uitgestort en dat welbehagen Gods in menschen heeft geopenbaard, toch schrijft 't het hart en vloekt het tegen dien Engelenzang in, wanneer nu, nadat bijna twintig eeuwige Christus' Kerk bestaan en over de volkeren geheerscht heeft, in stee van dien vrede op aarde, de schriklijkste oorlog onder de Christennatiën gezien wordt, een oorlog waarbij het welbehagen in den mensch schier tot een bespottig schijnt geworden en de diepste aandrift niet de eere Gods, maar alleen eigen machtsverheffing is.

Herziening der Statevertaling.

Naar de *Standaard* meedeelt, is de Commissie, aan wie de Synode opdroeg de Kerken te adviseeren over de wenschelijkheid en mogelijkheid van een herziening onzer Statenoverzetting, tot de volgende conclusies gekomen:

«Dat een nieuwe vertaling of eene herziening, niet in dien zin noodzakelijk is te achten, als zoo de Statenoverzetting aan de gemeente het Woord Gods onthouden; dat echter taal en stijl der Statenoverzetting ten deele zijn verouderd, en er bovendien op het gebied der Schriftuudige aangaande allerlei zaken een vermeerdering van kennis is verkregen, die het mogelijk maakt de H. Schrift op verschillende plaatsen beter te vertalen, maar dat er voor een nieuwe vertaling of een herziening nog allerlei voorarbeid dient verricht te worden.

In verband met deze conclusie wordt de Synode geadviseerd, niet zelve het initiatief te nemen tot een nieuwe vertaling of herziening, maar de wenschelijkheid uit te spreken, dat deskundigen binnen den kring van de Gereformeerde Kerken, zoo mogelijk in overleg met elkan-der, den voor deze zaak noodigen voorarbeid ter hand nemen of voortzetten.

Natuurlijk dient de publicatie van het rapport zelf te worden afgewacht, voordat we over dit advies ons oordeel kunnen uitspreken. Want om deze conclusies te beoordeelen, zal ook kennis moeten genomen worden van de gronden, waarop dit advies rust.

Reeds thans kan echter gezegd worden, dat deze conclusies, wanneer de mededeeling in *De Standaard* althans juist is, met voorzichtigheid zijn gesteld. Het is goed, dat de Commissie duidelijk heeft uitgesproken, dat de voorstelling, alsof door gebrektheid van onze Statenoverzetting het Woord Gods aan de Gemeente onthouden zou worden, onjuist is. De ongerustheid, die gewekt was bij de gemeente door sommiger al te scherpe kritiek op onze overzetting, zal daardoor weggenomen worden. Trouwens, wie de Engelsche vertaling, die nog altoos door het Britsche Bijbelgenootschap wordt uitgegeven en bij de Engelsche Kerk in gebruik is, met onze Statenoverzetting vergelijkt, zal zien, hoe bijna gelijkluidend beide vertalingen zijn. En waar de Commissie toch, op de door haar aangegeven gronden, erkent, dat de herziening onzer Statenoverzetting op den duur wenschelijk is, is het wijs, dat de Synode voor overhaasting waarschuwt, door haar te wijzen op den belangrijken voorarbeid, die hiervoor nog te verrichten valt, en daarom de Synode afraadt zelve het initiatief tot zulk een herziening te nemen, maar alleen door haar de wenschelijkheid wil uitgesproken zien, dat deskundigen aan dezen voorarbeid zich wijden.

Tegen dit laatste kan zeker niemand bezwaar hebben. Het is de weg, die ook reeds door de *Standaard* aangewezen was. Laat eerst door deskundigen uit onzen kring onderzocht worden, in hoeverre de voorarbeid, die voor zulk een verbeterde vertaling noodig is, reeds als afgeloopen kan beschouwd worden, en laten zij dan beproeven, of het hun gelukt een zoodanige herziening van onze Statenoverzetting of desnoops een nieuwe vertaling te leveren, die niet alleen wetenschappelijk nauwkeurig is, maar ook het Woord Gods in een daarbij passende vorm ons biedt. Blijkt het, dat zulk een nieuwe vertaling of herziening van de Statenoverzetting bij ons volk er ingaat en aan de geestelijke keur voldoet, dan is er voor de Synode eerst oorzaak om de vraag onder de oogen te zien, in hoeverre zulk een nieuwe vertaling ook het kerkelijke stempel ontvangen kan.

De doopsformule.

Niet streng genoeg kan het worden afgekeurd, wanneer enkele predikanten er behagen in vinden de doopsformule, die van den aanvang af door heel de Christelijke Kerk gebruikt is geworden, eigenmachtig te veranderen. De doop is niet het sacrament van een of anderen predikant, zelfs niet van een bepaalde Kerk, maar is een katholiek sacrament, waarvan de geldigheid door elke Christelijke Kerk over en weer erkend wordt, wanneer die doop naar de instelling van Christus is bediend. Alleen de Wederdoopers hebben die algemeene erkenning van den doop verbroken, door degenen, die als kind gedoopt waren, weder te doopen. Maar dit is dan ook de eenige uitzondering, juist omdat men van allen wederdoop zoo diep afkeerig was, heeft men den doop, ook al was deze in een andere kerk bediend, niet willen herhalen. En juist in die erkenning van den doop kwam de geestelijke eenheid van de Christelijke Kerk nog uit.

Juist daarom echter is het zoo ergerlijk, wanneer sommige predikanten zich de vrijheid veroorlooven, bij de bediening van den doop een formule te gebruiken, waardoor de geldigheid van den doop in twijfel kan getrokken worden. Natuurlijk is dat niet bedoeld in dien zin, alsof voor ons de wettigheid van den doop aan het letterlijk uitspreken van de algemeen gebruikelijke doopsformule hangen zou. In de Roomsche Kerk is dat wel zoo, en kan zelfs een onwillige verandering bij het uitspreken der formule den doop ongeldig maken. Daartegen is onze Gereformeerde Kerk steeds en terecht opgekomen. Een magische kracht zit in het uitspreken van de doopsformule niet, en een letterlijk voorschrift, welke woorden bij de bediening van den doop gebruikt moeten worden, hebben noch Christus, noch de Apostelen ons geschonken. Wat in Mattheus 28 ons voorgeschreven wordt, is niet met welke formule de doop moet bediend worden, maar wat de Christelijke doop is; het is een doopen in den naam des Vaders, des Zoon en des Heiligen Geestes. Zelfs wezen onze Theologen er terecht op, hoe in de Handelingen der Apostelen meermalen sprake is van een doopen in den naam van Jezus Christus. En al laten we in 't midden, of hiernaar bedoeld is, dat deze doop bediend werd met het uitspreken van de woorden: Ik doop u in den naam van den Heere Jezus Christus, toch is het zeker waar, dat een doop, met deze woorden bediend, daarom nog niet als ongeldig zou moeten beschouwd worden. In den doop in den naam van Jezus Christus kan toch wel degelijk de erkenning liggen, dat de doop ons in de gemeenschap brengt niet alleen met Christus, maar ook met den Vader en den Heiligen Geest, omdat Christus als Middelaar de gemeenschap met den Vader ons ontsluit en door Hem de Heilige Geest ons wordt geschonken. Geheel anders echter komt de zaak te staan, wanneer zulk een eigenmachtige verandering van de doopsformule blijkbaar geschiedt om de bediening van de Drieëenheid, die Christus zelf tot grondslag van den Doop gemaakt heeft en zonder welke geen Christelijke doop denkbaar is, te ontkennen. Wanneer een modern predikant doopt in den naam van geloof, hoop en liefde; of een voorganger van een andere secte in den naam van den Vader en den Zoon alleen, maar den Heiligen Geest daarbij opzettelijk weglaat, dan houdt zulk een handeling op een Christelijke doop te zijn. Want het doopen is niet alleen maar het uitstorten van enkele druppelen water op iemands voor-

hoofd, onverschillig in wiens naam men dit doet, maar een doopen in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. Juist daarom heeft de Christelijke Kerk van de vroegste tijden af, zooals uit de Didache blijkt, bij den doop de formule gebruikt: Ik doop u in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, omdat in deze formule de beteekenis van den Doop het zuiverst tot uitdrukking kwam. Zelfs het vervangen van deze door heel de Kerk aangenomen formule door de woorden: Ik doop u in den naam van Jezus Christus, kan daarom niet anders dan afgekeurd worden. Niet omdat deze formule op zich zelf den doop ongeldig zou maken, maar omdat daardoor twijfel aan de wettigheid van zulk een doop gewekt wordt. Geloofd de predikant die zulk een doop bedient, aan de Drieëenheid, dan is er voor hem geen enkele reden, waarom hij van de algemeen gebruikelijke formule afwijken zou. Maakt hij toch gebruik van een afwijkende formule, dan doet dit het vermoeden opkomen, dat zijne bedoeling is, om daarmee uit te spreken, dat hij in de Drieëenheid niet gelooft. En indien dit metterdaad het doel van de verandering was, dan zou zulk een doop van zelf niet als een Christelijke doop kunnen worden erkend.

De kinderen des Verbonds.

XLVII.

Geheel anders staat het met het tweede voorbeeld, waarop men zich wel beroepen heeft, met den profet Jeremia.

Beluisterden we bij David en den dichter van Psalm 71 een uiting van hun persoonlijk geloofsleven, van hun verborgen omgang met God; roemen ze er in, dat God reeds van hun eerste ontstaan af met de teerste liefde hen droeg en dat ze door Zijne genade van hun vroegste jeugd af om Hem vertrouwd hebben; en ligt in dit woord daarom de rijkste vervulling van de belofte Gods, dat Hij de God van ons zaad is; bij Jeremia is hiervan geen sprake. In het eerste hoofdstuk zijner profetie, waarin Jeremia ons verhaalt, hoe God de Heere hem riep tot profet, deelt hij mede, hoe het eerste woord, dat God tot hem sprak, dit woord was, «*Eer Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend; eer zij uit de baarmoeder voortkwam, heb Ik u gekend; ik heb u den volken tot een profet gesteld*» (vs. 5). Het «*Ik heb u gekend*» en «*Ik heb u gekend*» slaan duidelijk op hetgeen daarna volgt, dat God 'hem tot profet had gesteld» en mogen niet anders dan in verband met Jeremia's roeping tot profet worden verklaard. Op den klank af deze woorden aan te halen als een bewijs, dat de kinderen des verbonds van moederslijf gekend zijn, gaat dus niet aan. Want nog daargelaten, of het «*gekend*» hier hetzelfde zeggen wil als wat men gewoonlijk bij de kinderen des verbonds onder het «*gekend*» verstaat, d.w.z. de wedergeboorte, is het duidelijk, dat hier tot Jeremia niet als kind des verbonds, maar als den door God geroepen profet wordt gesproken.

Wat God de Heere hier aan Jeremia zeggen wil, die nog een jongeling was, opgegroeid in het stille dorpske Anathot, en die zoo beschroomd was, dat hij de roeping tot profet niet durfde aanvaarden, is, dat God niet nu, plotseling, hem riep, maar reeds eer hij geformeerd was, hem tot dit ambt bestemd had, en eer hij geboren werd, hem had voorbereid om profet te zijn. Het is hetzelfde, wat ook Jesaja getuigt in het 49e hoofdstuk zijner profetie: «*De Heere heeft mij geroepen van den buik af; van mijner moeders ingewand af, heeft Hij mijnen naam geneld. En nu zegt de Heere, die mij zich van moeders buik af tot een knecht geformeerd heeft, dat ik Jacob tot Hem wederbrengen soude*» (vs. 1 en 5). Ook hier is het duidelijk, dat de roeping, waarvan hier sprake is, niet de zaligmakende roeping Gods is, maar de roeping tot profet, evenals het: ik heb u geformeerd tot mijnen knecht, niet zit op de wederbarende genade Gods, maar op de voorbereiding tot het ambt. Daarom volgt er op: «*Hij heeft mijn mond gemaakt tot een scharp zwaard en mij tot een zwaaiende bijl gesteld, dien Hij in zijn pijlkoer heeft verborgen*» (vs. 2). Dat dit profetische woord in den volsten en diepsten zin op den Messias slaat, is volkomen juist, maar dit neemt niet weg, dat het ook van Jesaja zelf geldt, ja, dat het in zijn ruinsten zin zelfs van alle profeten en leeraars gezegd kan worden, gelijk Calvin terecht opmerkt, wanneer hij dit woord aldus verklaart: «*De vrome leeraars belijden hier, tegelijk met Christus hun hoofd, dat zij door God zijn geformeerd voor 'hun ambt. Want God begiftigt en versiert steeds met de noodige gaven allen, die Hij tot het ambt roept. Zoo heeft de Vader den eengeboren Zoon verzegeld en zoo bereidt Hij ook de andere leeraars, een legelijk naar zijne mate, voor, opdat zij bekwaam zouden zijn om dit ambt te bedienen*», waarbij hij dan tegelijk naar het voorbeeld van Jeremia, van Johannes den Dooper en van den Apostel Paulus verwijst. Want wat God de Heere in elk van deze voorbeelden ons leeren wil, is dat Hij zijn profeten niet neemt, *zooals Hij ze vindt*, maar dat Hij van eeuwigheid af ze gekend en voorbestemd had tot dit ambt, en daarom niet eerst na hun roeping hun de gaven schenkt voor het ambt, maar dit reeds gedaan had, toen Hij hen formeerde naar ziel en lichaam, opdat zij in de handen Gods een goed instrument zouden zijn, als Hij ze roept.

In dien zin moet dan ook het woord verstaan worden, dat God de Heere tot Jeremia sprak, toen hij hem riep tot profet. Eerst zegt God tot hem: «*Eer Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend*». Dit «*kennen*» beteekent hier niet een voor-